

**ΓΙΩΡΓΟΣ
ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗΣ**

Νοέμβριος

33 ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ**

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗΣ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

33 ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ**

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
εφόσον αυτή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη Ελληνική Λογοτεχνία
Πεζογραφία – 339

Γιώργος Σκαμπαρδώνης, *Νοέμβριος*

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Copyright © Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε. (Εκδόσεις Πατάκη),

και Γιώργος Σκαμπαρδώνης, Αθήνα, 2014

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Απρίλιος 2014

Κ.Ε.Τ. 9114 Κ.Ε.Π. 215/14

ISBN 978-960-16-5551-2

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΥΡΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β΄ ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

Τ.Θ. 1213, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Περιεχόμενα

Ο αυτόλυκος	13
Θαμπό φανάρι	15
Το ελάχιστο	19
Στη σκάλα του Μόλχο	21
Στο ATM που δίνει ποιήματα	27
Ο κύριος Cricket ίπταται	33
Ο καστανάς της Β' Δημοτικού	39
Ο κυρ Μανουήλ Πανσέληνος δεσπόζει	41
Λατέρνα στο ασανσέρ	47
Μανία με την τάξη	53
Χαλάζι στην Επανομή	57
Ούτε έναν κουβά νερό	61
Το κέικ-σκαντζόχοιρος	67
Ροζ κόκαλο παπουτσιών	73
Το ερωτικότερο στήθος	81
Νυχτερίδα στο σακάκι	85
Βάμμα του ηλιοτροπίου	89

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κάτω απ' τα πόδια μας	95
Το λουρί που πάει βόλτα	99
Κάτι αυγά σουπιάς	101
Ένα κλαρίνο ντο δίσση	105
Η μέρα του Στέργιο-Τσιούμα	109
Όσπερ πελεκάν	111
Ο Τάκης Κανελλόπουλος στο «Ντορέ»	115
Ταΐζοντας τα μυρμήγκια	119
Η Απολλωνία Ίλη	125
Ασημένια ποτηράκια στο ταβάνι	129
Ο Robert Doisneau και τα μάτια	133
Διακοσμητής όπλων	137
Σχεδόν πουθενά	141
Φαρμακείον Ν. Γ. Πεντζίκη	143
Τα στεφάνια στο Ηρώο	147
Πάρε το τρανζίστορ στη βάρκα	151

Ο κύριος Cricket ίπταται

Στον Δημήτρη Καλοκύρη

 ΕΚΙΝΗΣΑ ΝΑ ΔΙΑΒΑΖΩ μόλις σκοτείνιασε, στο γραφείο, και μαζί, δίπλα μου, να τραγουδάει και το τριζόνη – είναι η τελευταία νύχτα του εδώ. Μπήκε σήμερα ο Σεπτέμβριος και αύριο το πρωί θα το απελευθερώσω για να προλάβει να ζευγαρώσει. Μου 'χει χαρίσει ένα μικρό κινέζικο κλουβί για γρύλους ο Δημήτρης, αριστοτεχνικά φτιαγμένο από μικρό ξεραμένο κολοκύθι, σκαφτό από μέσα και με το στόμιο κλειστό με σκαλιστό κόκαλο αγελάδας, που έχει επτά τρύπες για να αναπνέει το έντομο – μπορεί κανείς να δει κάτι ανάλογο σε ορισμένες σκηές στην ταινία «Τελευταίος αυτοκράτορας». Εμείς στην Ελλάδα δεν χρησιμοποιούμε πλέον τέτοια, παρά μόνο πολύ μεγαλύτερα κλουβιά για ωδικά πτηνά, αλλά οι Κινέζοι και οι Ισπανοί τα συνηθίζουν. Αλλού, όπως στο Μακάο, οργανώνουνε μονομαχίες γρύλων βάζοντας στοιχήματα.

Εγώ έκανα ένα άλλο κλουβί πιο ευρύχωρο, δεκατέσσερα επί δεκατέσσερα εκατοστά, από λεπτά πλεχτά ξυλαράκια δεμένα με φλούδες από κληματσίδα – περίπου κατά το πρότυπο του κλουβιού που αναφέρει ο Γρηγόριος Ξενόπουλος στο διήγημά του «Το τριζόνι», το οποίο ήταν και στα περιεχόμενα του Αναγνωστικού της Ε΄ Δημοτικού από το 1933, εκδόσεις του Ιωάννου Σιδέρη. Μόνο που ο Ξενόπουλος αφηγείται πως τότε, στη δεκαετία του 1920, που πουλούσαν και στην Ελλάδα, ακόμα, κλουβάκια για γρύλους, τα 'φτιαχναν με βάση μικρά ξύλινα κουτάκια από λουμίνια.

Συνέλαβα λοιπόν, τέλη Μαΐου, με προσοχή έναν γρύλο, ένα τριζόνι που τραγουδούσε στον κήπο, σ' ένα κλαδί της δαμασκηλιάς, καλύτερα κι απ' τον Καρούζο. Το έκλεισα στο κλουβάκι και το κρέμασα στον τοίχο δίπλα στο γραφείο μου. Το ταΐζω με παλιά τροφή σκύλου, κροκέτα, γιατί του αρέσουνε οι μύκητες και οι οργανικές ουσίες εν γένει, ή με κομματάκια από φρούτα. Του βάζω στο κλουβί και φλούδες από κορμό πεύκου, για ν' ανεβαίνει πάνω και να έχει την αίσθηση ότι βρίσκεται σε δέντρο. Νερό πίνει μέσα σε μια μικρή άδεια θήκη κεριού. Μερικές μέρες βγάζω και κρεμάω το κλουβί στη δαμασκηλιά, για να παίρνει ο ένοικος τον αέρα του.

Τα τριζόνια είναι παμφάγα και τραγουδάνε μόνο τα αρσενικά. Ο ήχος τους, τρι-τρι-τρι, παράγεται τρίβοντας τα έλυτρα που φέρουν στις άκρες των πτερύγων. Τα όργανα της ακοής βρίσκονται στις κνήμες των μπροστινών ποδιών τους. Η γιαγιά μου η Σμαρώ, που δεν άκουγε τρι-τρι αλλά κερ-κερ, τα έλεγε κερκερίδες. Η ακουστική της πλησιάζει τους Εγγλέζους, που τον γρύλο τον λένε cricket – σχεδόν ίδια αίσθηση ήχου με το «κερκερίδα».

Ο κύριος Cricket, λοιπόν, έτσι τον ονόμασα και από το ομώνυμο συγκρότημα «The Crickets» (Γρύλοι) του θρυλικού πρωτοπόρου της ροκ Μπάντι Χολ, σήμερα έχει πολλά κέφια: τραγουδάει συνέχεια και ανεβάζει την ένταση, μερικές στιγμές σε βαθμό που δεν το αντέχω. Και πάντα εμμονικά, στο ίδιο μοτίβο, που όμως νομίζεις πως κάθε φορά είναι διαφορετικό. Μάλλον απ' αυτόν, απ' το τριζόνι, εμπνεύστηκαν τον μινιμαλισμό, το στατικό ισοκράτημα, τις σύμφωνες συγχορδίες, την έμμονη συνωδία ο Terry Riley, ο Steve Reich, ο Philip Glass ως τον Arvo Part και τον René Aubry. Σταματάει αν κάνω έναν ξαφνικό δυνατό θόρυβο – αν χτυπήσω, ας πούμε, το βιβλίο πάνω στο γραφείο. Ύστερα από λίγο ξαναρχίζει το ίδιο βιολί με την ίδια αμεριμνησία. Το περίεργο είναι πως αν βάλω μουσική ροκ, ακόμα και

τους «Crickets»), ενοχλείται και σωπαίνει – ενώ αν ακούσει πιο χαλαρά κομμάτια ή όπερες, τραγουδάει κι αυτός μαζί, με ενθουσιασμό. Ιδίως τρελαίνεται με την όπερα «Ξέρξης» του Χέντελ, κυρίως με τις άριες, αλλά και πιθανώς γιατί έχει πολλά κωμικά στοιχεία.

Η ώρα πήγε δέκα και μισή και ο κύριος Cricket συνεχίζει το πρόγραμμά του απτόητος. Τρι-τρι-τρι, σαν μικροσκοπικό, μονοθεματικό διήγημα. Σήμερα, τελευταία νύχτα, του φρεσκάρισα το νερό κι έφαγε νωρίς πεπονάκι ξηρικό, Επανομής – σηκώνομαι, στενοχωρημένος, να τον απελευθερώσω από τώρα. Σκέφτομαι πως αν τον αφήσω αύριο το πρωί, μέρα, έξω, όπως είχα αποφασίσει πριν, όντας νυκτόβιος ίσως σοκαριστεί, ίσως πάθει κάτι. Ξεκρεμώ το κλουβάκι με προσοχή, με ευλάβεια, χωρίς κραδασμούς. Αυτός σταματάει το τραγούδι. Θα τον πάω και θα τον αφήσω στο κλαδί της δαμασκηλιάς απ' όπου τον απήγαγα. Βάζω το χέρι απ' το πορτάκι με προσοχή και τον κλείνω απαλά μες στη χούφτα μου. Κι ενώ περπατώ αργά, ήσυχα, λυπημένος προς το δέντρο κρατώντας στο άλλο χέρι έναν αναμμένο φακό, αυτός, ο κύριος Cricket, αρχίζει πάλι να τραγουδάει και να δονείται χαλαρός, χαρούμενα επίμονος, μες στην παλάμη μου – στη διαπασών.

Τότε σκάει μέσα μου μια ξεχασμένη μνήμη: Όταν ήμασταν μικροί είχαμε κυκλοφορήσει, με μεγάλη επιτυχία, τα μικρά φορητά τρανζιστορικά. Εμείς, παιδιά, δεν είχαμε λεφτά να αγοράσουμε κάτι τέτοιο –ούτε στ’ όνειρό μας– και πιάναμε έναν τζιτζικα, τον κλείναμε σ’ ένα σπιρτόκουτο και λέγαμε:

«Έχω ράδιο, έχω ράδιο!»

Αφήνω τον κύριο Cricket στη ράχη ενός κλαδιού της δαμασκηλιάς. Αλλά αυτός μόλις καταλαβαίνει πού βρίσκεται, απογειώνεται κι αρχίζει να πετάει βαριά γύρω γύρω, κάνοντας μεγάλους, λειψούς κύκλους με καταβυθίσεις και υπερεξάρσεις, επί πολλή ώρα. Τον ακούω ή τον βλέπω για κλάσματα να περνάει μέσα από τη δέσμη φωτός του φακού. Δεν λέει ακόμα να καθίσει – με ζάλισε. Όμως, ίσως πρέπει να δείξω κατανόηση: Ύστερα από τρεις μήνες αιχμαλωσία και σχεδόν ακινησία, πρώτα έρχεται η πτήση, η ελευθερία, και μετά το τραγούδι και οι γυναίκες. Πετάει σπυρτόκουτο.